

‘Hé juf. ik hoor jou!’

Digitale boeken zelf maken en gebruiken in de groep

Het begrip ‘digitaal boek’ roept bij iedereen andere beelden op. Voor de een is het een gescand prentenboek, al dan niet ingesproken door de leerkracht, voor de ander is het een geanimeerd prentenboekverhaal op de televisie en voor weer een ander is het een boek met gescande tekeningen van de kinderen, al dan niet voorzien van geschreven en/of ingesproken tekst. Al deze vormen bestaan naast elkaar en allemaal maken ze aanspraak op de benaming ‘digitaal boek’. Want die term geeft precies aan wat ze gemeenschappelijk hebben: het gaat om boeken die digitaal bekeken – en vaak ook beluisterd – kunnen worden. Een digitaal boek bestaat uit afbeeldingen die kinderen kunnen bekijken in een PowerPointvoorstelling op de computer. De combinatie van beeld, geluid en tekst maken het digitale boek een krachtig hulpmiddel voor de leerkracht om te werken aan de taalontwikkeling van de kinderen in de groep.

Helemaal op maat

Een groot voordeel van het digitale boek is dat je boeken op maat kunt maken. Boeken die niet meer gedrukt worden of waar de teksten te moeilijk van zijn kun je naar eigen smaak aanpassen. Je kunt samen met kinderen eigen teksten bij tekeningen verzinnen, teksten zelf inspreken of laten inspreken door kinderen. Ook kun je eigen verhalen verzinnen die precies binnen het thema passen dat aan bod komt in jouw groep. Een leerkracht of leidster die regelmatig digitale boeken maakt, heeft na verloop van tijd een mooie collectie in de digitale boekenkast.

Gemakkelijk

In tegenstelling tot wat veel mensen denken is het maken van een digitaal boek niet zo moeilijk. Met behulp van een stappenplan, zoals in het kader rechts verkort wordt weergegeven, een computer en een microfoon kan iedereen het zelf! Het stappenplan en de voorbeelden in dit artikel zijn ontleend aan de publicatie Digitale boeken zelf maken en gebruiken in de groep (Broekhof, Hillen en Van der Linden, 2008). Basiskennis van het programma PowerPoint is handig, maar zeker niet noodzakelijk. Voor diegenen die gemakkelijker leren door voordoen en nadoen of behoefte hebben aan een uitgebreider stappenplan, is er een aanbod van workshops in het maken van digitale boeken (zie ook onderaan dit artikel).

Stappenplan:

1. Start PowerPoint. Kies onder ‘Opmaak’ voor een blanco dia-indeling. Zorg ervoor dat het hokje geselecteerd is waarin staat ‘Weergeven bij nieuwe dia’.
2. Afbeeldingen worden ingevoegd op de volgende manier: klik in het menu ‘Invoegen’ op ‘Afbeelding’ en vervolgens op ‘Uit bestand’, om de gewenste afbeelding te selecteren en in te voegen. Om een afbeelding te scannen: kies onder ‘Afbeelding’ voor ‘Van scanner of camera’. Klik daarna op ‘Aangepast’ om de afbeelding te scannen en in te voegen.
3. Tekst kan ingevoegd worden door in het menu ‘Invoegen’ op ‘Tekstvak’ te klikken. Met de linkermuisknop kun je nu op de gewenste plaats een tekstvak vormen. Typ in dit tekstvak de tekst, die je daarna eventueel kunt inspreken.
4. Gesproken tekst kun je invoegen door in het menu op ‘Invoegen’, ‘Films en geluiden’ en ‘Geluid opnemen’ te klikken. Klik op de record-knop (de knop met het rondje) en spreek je tekst in. Wanneer dit gedaan is, klik je op de stop-knop (de knop met het vierkantje). Geef vervolgens het geluidje een naam en druk op OK. Er verschijnt nu een luidsprekertje op je scherm. Als je daarop klikt, hoor je je tekst terug. Je kunt het luidsprekertje naar iedere gewenste plek in de dia-afbeelding slepen.
5. Een bestaand geluid kun je invoegen door achtereenvolgens te klikken op ‘Invoegen’, ‘Films en geluiden’ en ‘geluid uit mediagaleries’ of ‘geluid uit bestand’. Er zijn veel geluidsbestanden te vinden op het internet.

Digitaal boek: 'hé Juf, ik hoor jou!'

Vervolg stappenplan:

6. Nadat je meerdere dia's hebt gemaakt, kun je op elke dia een pijl rechtsonder plaatsen om door het boek te 'bladen': klik linksonder in het scherm op 'Autovormen' en vervolgens op 'Blokpijlen' en selecteer Pijl Rechts. Sleep de pijl naar de gewenste plaats op de dia en geef hem de gewenste kleur. Selecteer daarna de pijl en klik met de rechtermuisknop op 'Actie-instellingen'. Selecteer vervolgens onder het tabblad 'Muisklik' de optie 'Hyperlink naar:' en kies voor 'Volgende dia'. Klik op OK om de actie in te stellen. Voor het maken van terugbladerpijlen is de werkwijze gelijk, alleen dan kiezen voor Pijl Links en deze linksonder in de dia plaatsen. In plaats van 'Volgende dia' bij 'Actie-instellingen' voor 'Vorige dia' kiezen. Bij de laatste dia kun je de hyperlink van de pijl laten verwijzen naar 'Voorstelling beëindigen'.

Een digitaal boek biedt veel meer mogelijkheden dan prentenboeken alleen. Wat stel je je bijvoorbeeld voor bij een digitaal rekenboek of een digitaal verhalenboek gemaakt met speelgoed? Of bij een letterboek, woordenboek of cijferboek?

Het kunnen nagespeelde of zelf verzonden verhalen zijn, met foto's of tekeningen. Het kunnen boeken zijn met of zonder animaties (bewegende beelden); het kunnen boeken zijn met of zonder geluid; het kunnen gekochte, geleende of zelfgemaakt boeken zijn.

Rekenboeken

Bij een digitaal rekenboek gaat het vooral om rekentaal. De afbeeldingen hebben betrekking op kringactiviteiten. In de kring wordt de vorm 'cirkel' behandeld. De leerkracht heeft verschillende cirkels bij zich en kinderen mogen zoeken naar cirkels in de klas. Met deze cirkel mogen de kinderen op de foto en vervolgens maakt de leerkracht samen met de kinderen een digitaal vormenboek. Dat digitale vormenboek kunnen kinderen bekijken klassikaal (via het digitale schoolbord) of in tweetallen, aan de computer.

Ook cijfers lenen zich er uitstekend voor om een digitaal rekenboek te maken. Wat te denken van een thematisch telboek? Per thema bedenkt de leerkracht samen met de kinderen welke foto's ze kunnen maken bij bijvoorbeeld het thema feest: 1 taart, 2 vlaggen, 3 kaarsjes enz.

Eigen verhalen

Soms ben je op zoek naar een prentenboek dat past binnen een thema, maar is het niet te vinden. De boeken zijn te moeilijk, te makkelijk, saai, geen duidelijke tekeningen. Kortom, je kunt geen geschikt boek vinden! Een oplossing hiervoor is een verhalenboek met getekende prenten van kinderen. Maar ook met speelgoed kun je heel goed een verhaal naspelen of samen met kinderen verzinnen.

Het enige dat je nodig hebt is een verhaal, speelgoed en een fototoestel. Het verhaal wordt dan uitgebeeld in een aantal scènes. De leerkracht maakt per scène een foto en vertelt er vervolgens in PowerPoint alleen of samen met de kinderen het verhaal bij. Zo krijg je een eigen verhaal dat door de hele school gebruikt kan worden bij een thema.

Digitale boeken inpassen in het activiteitenprogramma

Op peuterspeelzalen en in de onderbouw van de basisschool wordt vaak gewerkt met thema's, als onderdeel van een VVE-programma of een methode. Daar is dus sprake van planmatig werken.

Digitale boeken zijn dan goed in te passen in het reguliere programma. De twee belangrijkste richtlijnen daarbij zijn: zorg dat de digitale boeken aansluiten bij het thema en zorg ervoor dat de digitale boeken herhaald gebruikt worden, waarbij de leider/leerkracht zorgt voor interactie op een steeds hoger niveau.

Publicatie:

Kees Broekhof, José Hillen en Elly van der Linden (2008), Digitale boeken zelf maken en gebruiken in de groep, 45 pag. (Utrecht: Sardes)

Workshopaanbod:

OCGH Advies verzorgt workshops op maat over het maken van digitale boeken. In twee bijeenkomsten van 2,5 uur kan iedereen dit leren! In de eerste bijeenkomst zal worden ingegaan op het gebruik van digitale boeken en het oefenen met een uitgebreid stappenplan. In de follow up bijeenkomst zullen deelnemers hun eigen gemaakte boeken laten zien en zullen verschillende mogelijkheden worden bekeken, zoals versjesboeken, spelboeken, rekenboeken en dergelijke. Deelnemers ontvangen een uitgebreid stappenplan voor het maken van een digitaal boek en krijgen veel praktische ideeën om een digitale boekenkast mee te vullen.

Dit aanbod kan tevens ingezet worden binnen een gratis cursusaanbod als VVersterk [www.vversterk.nl] .

Informeer naar de mogelijkheden via info@ocghadvies.nl of neem contact op met:

Drs. José Hillen, Onderwijskundige
E-mail: j.hillen@ocghadvies.nl

Drs. Lia van Haren, Orthopedagoog
E-mail: L.v.haren@ocghadvies.nl

Tel.nr. 0492 - 53 88 55